

J E L E N K Ö R.

75. szám.

Pest szerda september 18dikán.

1833.

Foglalat: Magyarország (az urbéri VI. cikk egészen 's a' VII-iknek 2. első §-za, sept. 12ikén a' fő RR. első ülése az urbariumban. Tajnay János †. Kir. kam. tudósítás. Duna gőzhajó utjai). Németország (az orosz felség Schwedtben, utóbb Münchengerätzben. A' badeni követkamara ülése sept. 4ikén. Anglia (dona Maria Londonba megy. Három gőzhajó tiszteket 's hadi szereket visz don Miguelnek. A' Times és Globe ítélete az orosz manifestumról). Franciaország (a' király Cherbourgban. A' Moniteur az orosz manifestumra. Dona Maria Havreban. Journal des Débats a' csehországi conferenciákról. Quotidienne hire). Belgium (a' belga-hollandi ügy akadémiai a' német szövetség részéről). Hollandia. Portugália (a' madridi ujság hirei Coimbrából aug. 23ig). Krakó. Bankrészevény.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Pozsony. A' községi birák, esküttek 's jegyzők választása vagy elmozdíthatása módját illető, 's mult levelünkben már közölt végzésekhöz újabb határozatként ragaszt-hatjuk még: hogy olly községeknél hol a' mondott választásokhoz eddigleni szokásnál fogvást az uraságnak semmi befolyása vagy megerősítése nem kívántatott, e' szokás ezen-tul is fentartatni fog. Az erre következő négy §. a' községi jövedelmek igazgatását illeti; a' 2ik névszerint: just tulajdonít a' földes-urnak a' községi javakat, az esetben ha köz igazgatás útján több hasznót nem hajtanának mint haszonbérlet által, nehogy különben a' tehetősbeke kezeire szálljanak, nyilvános árverés útján haszonbérbe kiadni; mire nézve a' községi előljáróság följelentvén az uraságnak az árverésre tűzött időt, ő arra vagy maga személyesen vagy tisztje által megjelenni fog 's ügyelni, hogy semmi esalárdság vagy egymás kezeire játszás ne tör-ténjék. A' 3 §. szerint: miután a' megyei tiszthatóság a' községre esendő adót kive-tette, azt a' járásbeli tiszt vagy községi el-lőljárók azonnal jelenteni fogják az urasá-gnak, hogy pártfogói és felügyelői jusához képest, a' majdan következő személyes fel-osztásnál befolyással lehessen, a' nélkül a-zonban hogy aztán az adó behajtásába is a-vatkozzék. 4 §. Kötelességökben áll a' jegy-zők, birák, és előkelőknek tanácskozásba hiva az egész közönséget, mindenütt ugyan de leginkább hol semmi vagy igen silány a' jövedelem a' községi szükségek fedezésire, minden esztendő elejével az annak folyta-ban bizonyosan történő vagy reménylőleg történhető köz kiadások-, és azok szemé-lyenkint kivetett viselése-, vagy a' köz jö-vedelemből pótlása-lajstromát elkészíteni, a' földesur által, ha azt igazságosnak találja,

megerősítendő; ki különben ha otthon nem volna vagy az átvizsgálást föl nem vállal-ná, helyette a' szolgabíró fogja e' tisztet tel-jesíteni. 5 § A' község esztendei számadá-sait maga a' földesur vagy annak tisztje fog-ja minden esztendő végével megvizsgálni és rostálgatni: elmulasztás esetén pedig, ne hogy abból a' községre valamely hátrama-radás háramoljék. a' járásbeli szolgabíró min-gyárt az elmulasztott évre következő eszten-dő első felével minden ollyas vizsgálatlan számadásu helységeket fel fog jegyezni 's a' dolgot elintézés végett a' legközelebbi köz-gyűlés elébe terjeszteni. A' jövő 3. §. az el-holt jobbágnak hátra hagyott javairól rendel-kezik. Igy a' 6ik § meghagyja a' helység bi-ráinak, hogy a' kimuló 's magaután árvákat hagyó jobbágy szülő halálával, annak érté-két a' helységi jegyző 's két eskütt előtt a-zonnal híven bevallassák, sőt ha egyik szü-lő sem volna már életben, biztosítása fölöl a' szükséges rendelkezéseket megtegyék; an-nakutána pedig az uraságnak 's járásbeli szolgabírónak jelentést tevén, ez utóbbi a' történt halálozást a' vmegyének fogja följe-lenteni 's az uraság befolyásával az árvák örökségét összeírtni, annak egy példányát a' helyégnél leteendő, másikat pedig a' vár-megyéhez beküldendő. A' földesur az esetben ha se vérségi se végrendeleti gyám nem vol-na, kihallgatván ez iránt a' község tanácsát, egy ügyes gyámatyát fog rendelni, ki mér-sékelt 's az árvák örökségéhez szabott ju-talom-bér mellett szorgos gondját viselendi mind az árváknak mind azok értékének, rólok a' földesurnak esztendőnként pontosan számo-landó. 'S ez egyetlen eseten kívül soha sem szabad az árvák örökségétől napibért vagy más taxákat venni. Ha pedig a' földesur ezen, az ur 's alattvaló közti szoros kapcsol-sal összhangzó kötelességében elnem járván, e' hijány miatt az árvák öröksége valamely

veszteséget szenvedne: e' kárt ha egyedül az ő gondatlansága okozta, ugyan ő maga fogja egészen, különben pedig a' mennyiben a' gondviselésre megbízott előjárók, urodalmi tiszték vagy gyámszülék értéke elégtelen, visszatéríteni. 7. §. Midőn az özvegy 's még kiskoru gyermekek anyja más földesurhoz szándékozik költözni, ámbár a' gyermekeket illető apai örökségre fölügyelés tovább is az előbbi urat illeti, mindazáltal azon örökség összeírasi-lajstromát szükség azon új földesurral 's törvényhatósággal is közleni mellynek kebelébe a' mondott özvegy költözik. 8. §. Valamig az árvák teljes koruságot nem értenek, gyámtyjok megegyezése nélkül (melly ismét a' földesur megerősítésétől függ) örökségükről rendelkezniök nem szabad. Végre a' 9. §. szerint: Ha valamely jobbágy magtalan mulik ki, köteles a' bíró 's előkelők azt tüstént a' földesurnak bejelenteni, kit végrendelesnélküli nyilvános örökösök nem léttében a' hátra hagyott javak egyedül illetni fogják. A' jobbágyok végrendelezési iránt azonban a' III. r. 30. cz. odaterjesztetett ki: hogy ezental bár ősi bár szerzeményes ingó javaikon felül, még minden bár ingatlan de szerzeményes és nem ősi javaikról is fognak rendelkezhetni. — Sept. 12kén a' fő RR. is országos ülésre gyűlvén, fölvevék az urbéri munkálatok I. cikkjét, 's még az ülésben annak 6ik §-zaig haladtak. Ugyan ez nap a' RR. táblájánál: miután Somogynak a'beli indítványa „hogy a' Vlik cikkhez még egy §. ragasztassék, mellyben hatalom engedessék a' községi bírák 's előkelőknek a' helybeli biztosságot és kényelmet tárgyazó törvényhatósági rendeleteket és törvényeket, a' földesuri és megyetisztségi fölügyelés sértetlensége mellett, saját községük kebelében végrehajthatni, 's 2.) hogy ugyan azon községi bírák 's előkelők, a' földesuri részt magába nem keverő pörökben békebírák lehessenek, főmaradván a' pörlekedő feleknek a' rendes törvénykezés utja“, félrevettetett, — rendre került az urbarium VIIik cikkje: az uriszékekről és urbéri pörökrül.“ Ennek kezdete valamint két első §-za is a' kerületi szerkezethez képest fogadtatván el, szerintök ezental az uriszék hatósága csupán az alattvalóknak egymás közti vagy idegenek-

kel levő ügyeikre szorítottatott; azok mellyek az alattvalósági kapcsolatból kerekednek valamint az urbéri panaszok is, előbb az uraságnak bejelentetvén, ha 15 nap alatt nem orvosoltatnak, egyenesen a' szolgabíró vagy egyik alispán elibe vitethetnek, kik reájok nézve bé sem várva a' megyének közgyűlését vagy különös kiküldetetésüket, a' feleket azonnal kihallgatni kötelesek 's ha a' békítő ut nem sikerül, az ügyet a' megyei törvényszékre utasítani, holott a' panaszló kivásására ügye vitelére a' Közönség által egy tisztü ügyvéd rendeltetvén, minden halogató kifogásoknak utat szegve, még ugyan azon törvényszéki ülések alatt a' pör végképen elintéztetik.

Esztergom sept. 12. F. hón. 4ikén Megyénk nagy számú tagjait a' gyászba esett előkelő Tajnay-ház vesztesége inté részvétre. Ugyanis az nap takarítottak el Tajnán néhai Tajnay Jánosnak elhidegült tetemi, ki élte 88ik 's példás házassága 63ik évében szünt meg lenni halandó. Roppant fekvő és pengő javai, mellyek végakarátja szerint testvére fíjára a' derék volt barsi alispán Jánosra szálandók, tanításul állnak: miképen szorgalom, munkás és takarékos gazdálkodás középszerűségből is tömérdek sokaságot képes halomra teremteni. B. P.

A' nagymélt. m. kir. udv. Kamara ipoly-sági sóperceptorásra Szutter Ferencz Mohácson volt ellenört, a' hatvanira Binder János ugyanott volt ellenört, és a' makovaira Baráty Antal szegedi szálmestert; továbbá soborsini sómázsamesteri ellenörre Polonyi Gottfried es. kir. nyug. főhadnagyot és Szolnokban volt sótisztási practicanst; iglói sómázsamesterré Németh János verebélyi sómázst; vágh-ujhelyi sómázssá Tverdy Dániel hradeki sótisztási kerülőt; herndorfí 30dossá Wallner Ferencz pahrendorfí 30di utlevél-vizsgálót; helyébe Pahrendorfra Árvay József Kassán volt 30di felügyelőt; dekllessini 30dossá Magyar Aloiz Nedeliczen volt 30ad tisztási irnokot; helyébe Nedeliczre Kömley Rudolf Pettauban volt 30di practicanst; végre s' tokaji hidnál megürült vámszedői hivatalra Komáromy Károly eddig az edelényi kir. fisk. urodalomban volt számtartót nevezte ki. (Kir. kam. tud.).

Elvégeztvén „Duna“ gőzhajó az elibe

tűzött
járást
gőzhaj
34 uta
követk
2. 10.
27. oct
Molda
Zimon
Pestre
22kén
nov. 4
Pozso
ár min
lan. A
rende
Malvi
Dorot

A
felség
több
tott,
szere
sége
schor
vésze
geröb
latt
alatt
rára
kocsi
rende
razon
mond
Fels
triai
hez
(Mű

ülése
vasla
let a
bads
javar
ság
nak
czeg
tésé
a' be
nézv

tűzött próba-utazásokat, most már rendszeres járást fog tartani, úgy hogy Iső Ferencz gőzhajóval váltogatva az idén még mindössze 34 utat tehessenek az indulási napok szerint következőleg: Győrből Pestre sept. 25. oct. 2. 10. és nov. 7kén, Pestről Zimonyba sept. 27. oct. 5. 12. 17. nov. 12. 14kén, Zimonyból Moldavába oct. 21. nov. 17kén, Moldavából Zimonyba oct. 23. nov. 19kén, Zimonyból Pestre sept. 22. oct. 1. 10. 17. 27. nov. 20. 22kén, Pestről Győrbe sept. 22. 29. oct. 8. nov. 4kén, Pestről Pozsonyba oct. 24kén, Pozsonyból Pestre oct. 31kén. A' szállításár mind a' két hajón ugyan egy és változatlan. A' szállítandó holmikat vagy más megrendeléseket az itt előszámlált utazásokra Malvieux n. kereskedőháza fogadja Pesten a' Dorottya-utczában 11. szám alatt.

NÉMETORSZÁG.

Az orosz császár, ki a' porosz királyi felség 's egész udvar által Schwedtben már több nap óta nagy aggodalmak között vártott, ide sept. 6ikán délután 5ödfél órakor szerencsésen kocsin megérkezett. Ő Felsége aug. 28dikán szállott Kronstadban Ischora csász. gőzhajóra, de szörnyű szélvészek harmadnapig tartóztatták a' finn tengeröbölben 's végre kényteleníték Reval alatt kikötni, honnan Ő Felsége, hitvese és alattvalóinak megnyugtatósokra, egy pár órára Pétervárába visszatért 's itt nyomban kocsira ülven ismét, utját egész Schweddig rendkívüli sebességgel (öt nap alatt) szárazon folytatta 's a' nevezett napon ide, mint mondók, el is ért. Sept. 8ikán azonban Ő Felsége innen ismét utnak indult, hogy ausztriai császár Ő Felségével értekezzék, kihez is sept. 10ikén estve 7 és 8 óra közt (Münchengrätzbe) elérkezett.

A' badeni követkamara septemb. 4diki ülésében Mittermaier követ tudósít azon javaslatról, melly a' mult évi jul. 28iki rendelet által megcsontított sajtó törvény és szabadság helyre állítását tárgyalja. Az e' javaslat vizsgálatára kinevezve volt bizottság következő végzést javasolja a' kamarának: kéressék Ő kir. Magassága a' nagyherceg egy olly törvényjavaslat előterjesztésére, mellyben a' sajtószabadság legalább a' belföldet illető 's mind azon czikkelyekre nézve, mellyek nem a' német szövetségbeli

(külső) kormányokról 's alkotmányokról szólnak, megállapíttassék 's a' sajtóvétségek ellen indítandó pörfolyamok nyilvánossága vissza helyeztessék. — Alig mondá el Mittermaier ur a' bizottságnak ezen javaslatát, midőn Winter statustanácsnok és belső minster jelenté, hogy a' kormánynak különben is szándéka a' jövő rendgyűlés bekövetkeztéig egy ideigleni törvényt bocsátani közre, melly a' mostani sajtótörvény és rendelkezés hiányait pótolni fogja. Ennél fogva ő (Winter) ajánlja, hogy a' kamara ezen ígérettel megelégedvén, minden további vitatást mellőzzön el, tudván, hogy a' netalán szóba hozandó szabadabb kívánatoknak a' mostani, külső körülmények közt úgy sem leend semmi sikere, ellenben a' kormány a' mi csak lehetséges lesz, önkényt meg fog tenni. A' kamara igen helytelennek találván egy illy pusztá 's határozatlan ígéretnek elfogadtatását, mielőtt annak leendő vagy kívánatos mi voltáról a' maga véleményét bővebben kifejtené vagy arról a' minster által értesítettnek, vitatás alá vette az ajánlatot 's végre igen hosszú és zajos vita után abban állapodott meg, hogy a' kormánynak javaslatát 's ígéretét egy ideigleni, javító rendelkezésről igen is elfogadja, de egyszersmind számot tart rá, hogy a' kormány abban a' bizottsági érdeklött tudósítást 's a' kamarának e' mai vitatás alatt kifejtett ohajtásit szem előtt tartandja 's a' lehetőségig fogja teljesíteni. — A' vita csak egy órai szünettel reggeli 9 órától esti 7 órán túl tartott. Rotteck és Winter urak különösen több keserűt mondogattak egymásnak kivált a' Szabadelmü (der Freisinnige; a' német szövetséggyűlés által elnyomott politikai ujság) miatt, mellynek amaz egyik szerkeztetője volt, ez pedig a' Badenben szépen divatozott sajtószabadság elfojtatását annak tulajdonította.

A N G L I A.

Halljuk, úgy mond a' Courier sept. 3ikán, hogy dona Maria mielőtt Lissabonba menne ide Londonba fog jöni. Mint hallik két gőzhajó béreltetett ki, melly Ő Felségét Lissabonba kísérni fogja. Marquis Rezende, Ő fels. kamarása, már itt van 's keszületeket tétet Asszonyának elfogadtatására. — A' király nagy ebédet ada aug. 31ikén Windsorban, mellyre két Grey felesé-

gestül, Lieven hg és hgné, lord Palmerston, Stanley és hitvese 's több más valának meghiva. — Poulet-Thompson ur, a' kereskedőhivatal előlölője, a' szárazföldre utazott, hogy teendő értekezései által egy kereskedési egyezést hozzon létre Anglia 's Franciaország közt (ez is hihetőleg a' porosz vámegegyesület következési ellen lesz intézve), melly a' két ország közötti jó egyetértést még inkább megerősítse 's kereskedési szabad közösületeiket tágasbítsa.

Londonba sept. 3ikáig nem érkeztek újabb tudósítások (azaz Lissabonból aug. 21ikénél 's Portoból aug. 23ikánál későbbiek) Portugaliából. A' Standard írja e' napon, hogy a' dűnékből három gőzhajó indult el (nem írja, mikor) francia tisztekkel-, lő- és más hadszerekkel don Miguel számára. — A' Globe egyik újabb számában azt nyilatkoztatja, hogy Anglia csak azon esetben fog egyenes segedelmet küldeni a' királynénak, ha más valamely hatalom don Miguel részére színt azt tenné; egyébiránt, úgy mond, Lissabon úgy meg van már erősítve, hogy azt Bourmont hadától többé féltetni nem lehet.

Az orosz nyilatkozásról (l. Jelenkor 70. 72. 73.) következőleg ír a' Times: Ezen nyilatkozás, mellynek szerzője igen jól érzette a' tárgy nehézségét, a' legkidolgozottabb, mellyet valaha láttunk, de egyszersmind a' leggyengébb. Benne az 1815iki szerződések egyik pontja sem tekintetik fontosnak, csak az, melly Lengyelországot Oroszországhoz csatolja; minden megszorítás, feltétel, korlátozat, melly ehez mind Lengyelország mind Európa érdekeiben szinte világosan 's külön pontok szerint tététt, csak mellékesen 's futólag érintetik, mintha azoknak semmi becsök sem volna, vagy mint másod rendűek egészen ama' fő 's alaptörvénynek, melly a' lengyelséget orosz kir. pálcza alá veti, volnának alája rendelve. Ugy de a' bécsi szerződések által megállapított kapcsolat Lengyelország és Oroszország között épen nem volt egyítő vagy is egy testbe olvasztó (incorporirend) kapcsolat. Lengyelországnak ezen szerződések szerint népképviselőt 's nemzeti intézkedéseket kelle kapni „azon politikai létel mértéke szerint, mellyet neki engedni az orosz császár jónak találand.“ Hogy ezek

a' szavak menttek legyenek a' legeggyenesb ellenmondástól, lehet e csak egy pillanatig is feltenni, hogy az orosz császár olly, úgy nevezett, képviselőt 's olly nemzeti intézkedéseket is adhatott a' Lengyeleknek, mellyek valójában e' kettőt 's minden politikai lételt semmivé tesznek? — Már pedig az egész manifestumnak ez és csak ez az értelme. Ha Oroszország azt hiszi, hogy illyes okoskodással maga részire fogja a' közvéleményt fordíthatni, ebben ugyan nagyot csalatkozott. — 'S a' Globe így: A' jelen manifestum logicája szerint a' bécsi szerződések minden feltételei 's megszorító pontjai szabadjára hagyják az orosz császárnak, azt érteni a' népképviselőt 's nemzeti intézők alatt, a' mi neki tetszik. Már ha ez és nem más volt a' bécsi szerződések célja, akkor azt ugyan ki lehetett volna egyenesen és sokkal rövidebben is mondani. De hiszem illyes miről olly kevéssé álmódottak a' bécsi alkuvók, hogy inkább meghatározott, külön nemzetiség és igazgatás volt nyilvános feltételül kikötve, melly alatt Lengyelországnak orosz kormány alá adatása megengedtetett. Egyébiránt nekünk itt Angliában épen nem szükség az orosz okoskodás ezen példáját tovább fejtegetnünk, mellyel itt egykét miguelita toryt talán kivéve egy lélek se gondol. Diplomatai beszélgetéseknek tárgya lehet az iromány, de mint Európa civilisált népeinek józan eszéhez intézett szózat, való idétlen szülemény. (A' francia Moniteur itéletit lásd Franciaország alatt).

FRANCZIAORSZÁG.

A' király sept. 1sőjén Cherbourgba megérkezett 's mingyárt megszállása után a' helybeli hadi és polgári hivatalok udvarlását fogadta el. Ezeken kívül udvaroltak még 's mingyárt ebédhöz is hivattak lord Durham, angol pair és diplomata (lord Grey veje); Stanley ur, az angol minister rokona; lord Yarborough angol pair; viceadmiral lord Coleville; lord Exmouth; lord Clonborough; 's több jeles angol, közöttök adm. Codrington egyik fia. Az angol vendégek hajóji tömve valának asszonyságokkal (szinte angolnékkal), kik a' király jövetelkor kendőiket lobogtaták 's örömszózatokat a' férjfiak riadozásiba vegyíték. Lord

Durham
nek 's
Felső
rough
a' Fran
tekor
's ohaj
néja es
de mi
kikötő
ott au
külön
landia
igen f
érkez

A
nyilat
czikk
tán a'
gi (p
foglat
lyeke
ország
megál
hatalm
tásaba
igy m
mikép
ni. M
tását
egy r
itt ele
magá
ki sz
elvet
igazg
kedé
ezen
maku
felüg
kikö
ben v
azok
tek,
világ
ezen
ségé
madá
czik
korn
zül

Durham elébb látogatására volt adm. Rigny-nek 's jelenté neki, hogy angol király Ő Felsége által ő (Durham) és lord Yarborough vannak hivatalosan megbizva, hogy a' Francziák királyának Cherbourgba érkezték Ő angol kir. Felsége baráti érzelmeit 's ohajtásit fejezzék ki. A' Francziák királynéja estve tíz órakor még meg nem érkezett, de minden perczen váratott. — A' csatorna kikötőjiből szomorú tudósítások érkeztek az ott aug. végén uralkodott vészokról. Több külön nemzeti hajó, kivált angolok és hollandiak, elsüllyedtek embereikkel együtt, 's igen féltettek másokat, mellyekről még nem érkezett hír. —

A' Moniteur, mint kormánylap, az orosz nyilatkozásról a' többi közt ezt mondja: E' cikkely szerkeztetője azt állítja, hogy miután a' bécsi szerződések csupán szenvedőlegi (passiv) hozzá állást vagy megegyezést foglalnak magokban azon pontokhoz, mellyeket Lengyelország iránt Ausztria, Oroszország és Prusszia magok között már eleve megállapítottak: ennél fogvást a' többi aláírt hatalmasságnak a' lengyel királyság felállításában valójában semmi részök sem volt, 's így most jusok sincs, létele feltételeinek miképi fentartását ellenörködésök alá vonni. Mi e' rendes állítmánynak bővebb vitatását 's tettek és jusok szerinti latra vételét egy más helyre, más időre hagyván, most itt elégnek tartjuk csupán azt mondani, hogy magában Pétervárában is elfogadák az 1815-iki szerződések erőben lételöket, mint olly elvet, mellyből a' Lengyelek részére külön igazgatást, népképviselőt 's nemzeti intézkedéseket lehet sürgetni. Ha így, akkor az ezen szerződést és kikötéseket aláírt hatalmaknak szükségképen jusoknak kell lenni felügyelniök, ha valljon ezen szerződés és kikötések (stipulatio) megtartatnak e, erőben vannak e? 's hatalán észre vennék, hogy azok közvetve vagy közvetlenül megsértettek, az orosz kormánytól nyilatkozást, felvilágosítást kívánniök 's, ha ok van rá, még ezen felvilágosítások alaposságát 's helyességét is bírálatra venniök. — A' lengyel támadásra nézve, mellynek elnyomatásából e' cikkely írója új jusokat látszik az orosz kormány részére következtetni: e' kettő közül egynek állania kell: a' lengyel támadás

vagy a' lengyel nemzet egy kisebb részének munkája volt csak, vagy az egész nemzeté. Ha az első: mikép vélhette magát az orosz kormány az által felszabadítottnak olly köteleztetések félre vetésére, mellyekkel az egész nemzet, a' nemzeti tömeg vagy nagyobb rész iránt tartozott? Vagy talán a' támadás csakugyan nemzeti volt? az csakugyan a' lengyel nép sokkal nagyobb részének érzését, szükségét, ohajtásit fejezte ki? — Meglehet; de mi nem hisszük, hogy Oroszország ön javára nézve is e' szempontból szeretné a' dolgot tekinteni; minden esetre pedig azt mondjuk, hogy mi nem olly században élünk már, mellyben igazság (iustitia) és okosság sérelme nélkül egy egész nemzetet büntetésre méltónak lehetne kikiáltani 's olly hódítói just követelni ellene, mellyet illy értelemben legalább a' civilizatio többé meg nem ismer.

Ugyancsak a' Moniteur írja Cherbourg-ból, hogy e' hely most idegenekkel annyira tömve, hogy alig lehetne többé csak egy szállást is találni. A' király jövetelének hírére 10—12 mérföldnyi környékről is ide gyűlt a' lakosság; a' főbb vendégfogadókat már korán Angolok foglalták el. Mintegy 12—15 fregát, brigg v. korvet áll a' kikötőben, mellyet ezeken kívül mintegy 70 angol sajka (Jacht) elevenit. — Havre-ből érkezett újabb tudósítás szerint, ide e' hónap 5ikén Suso angol gőzhajó érkezett meg, hogy a' portugáli királynét 's a' brasiliai excészárnét Londonba vigye. Melly nap a' királyné Havrebe érkezett, többen az itteni jelesebb lakosok közül estidalt (serenade) vittek neki 's Expert ur, egy juliusrendes, a' fejedelmi nőpárhoz következő beszédet tartott: Asszonyom, ismérje meg Felséged Havre lakosinak ezen önkénytes nyilatkozásából azon részvétet, mellyel azok Felséged nemes ügye iránt viseltetnek. Felette sajnáljuk, hogy a' hivatalok a' mi sympathiánkban nem osztottak. (T. i. az ifju Leuchtenberg herceget, ki szinte Havreba jött vala, mint napoleonidát 's így törvény által Franciaországtól eltiltottat, a' hivatalok innen elutasították). Midőn mi így Felségednek hódolunk, szabad legyen egyszersmind szeretettel üdvözlenünk don Pedro magas hitvesét, Napoleon fogadott fiának leányát,

azon herceget, ki a' franczia erényeknek példánya volt. Az ő (a' császárné) jelenléte falaink körében lelkesedésünket még inkább neveli. Ha a' mi ohajtásink kihallgattatnak, Felséged nem sokára uralkodni fog a' szerencsétlen Portugálián, 's mint bizton reményljük, királyszékére maga mellé ültetni az egyetértést, az igazságot és szabadságot. — Eugen Napoleon felséges leánya (d. Pedroné) ekép felelt: Köszönöm Havre lakosinak a' királyné és magam nevében azon érzelmeket, mellyeket irántunk kifejeztek. A' magam köszönetéhez én még don Pedro császárt is kapcsolom. Különösen meghatnak a' jó érzés és szives emlékezés azon tanusági, mellyekkel Havre lakosi atyám emlékezetének adóznak. Én azokat a' legélelkebb hálával fogom mindenkor viszonzni. (Leuchtenberg hg sept. 7ikén Eichstättben volt). — A' Journal des Débats ezt mondja: Mi bizonyosan tudjuk, hogy a' csehországi conferentiákban semmi ollyas sem fog végeztetni, a' mi Franciaország becsületét 's érdekeit legkevesebbé is csonkíthatná, 's erről minket azon igen egyszerű ok teszen bizonyosakká, hogy Európa legalább is szintolly igen ohajtja a' köz béke fentartását mint mi. Már pedig ezen köz békének meg vannak a' maga feltételei. —

A' Quotidienne (carlista ujság) szerint sept. 5ikén annak hírét hozák Párisba, hogy marsal Bourmont megszálló hadával aug. végén Lissabon alá megérkezett 's sept. 1sőjén azt megtámadni szándékozott. A' tudósítás Madridból jött aug. 30ikáról.

B E L G I U M.

A' conferentia üléseinek bizonytalan ideig elhalasztatása és mint látszik ismétisikeretlensége nagy figyelmet ébreszt most, midőn a' két felől tartott fejedelmi tanakodások talán újabb alkudozásokat, újabb szövetezéseket 's nyiltabb határozatokat gyanítanak. A' Globe egyik újabb számában amaz ülés-halasztásról ekép szól: A' conferentia, mint már említettük, határozatlan időre halasztotta el üléseit. A' hollandi király nem akar a' német szövetséghez fordulni abba leendő megegyezéseért, hogy ő (a' hollandi király) Luxemburnak, — melly mint tudjuk a' német szövetségnek is egyik tagja vagy láncszeme, — egy részét Bel-

giumnak áltengedje 's így birtokát eldarabolja. Ez a' nem-akarás okozta az említett elhalasztást. A' hollandi király, mint halljuk igen fontos okait adta ezen vonakodásának vagy is annak, hogy így Anglia és Franciaország javaslatait félre veti. A' többi közt azt hozá fel, hogy ő ezen lépést nem teheti a' nélkül hogy két szövetségesét, t. i. Ausztriát és Poroszországot, megsértse. Ha, monda továbbá, a' német szövetség csakugyan megegyezhetne Luxemburnak eldaraboltságában, akkor megszólíthatja azt ez iránt maga a' conferentia is; ha aztán a' német szövetség megegyez: Ő, a' hollandi király, az ezen czikkelyt magában foglalandó végegyezést alá fogja írni. — Mikép érez már e' dologban a' német szövetségi gyűlés? azt nyilván láthatni a' bécsi Beobachter egyik czikkelyéből, mellyet ez (e' hónap 12ikén) a' luxemburgi journalból felvesz, 's mellynek nyomos tartalma ekép következik: A' londoni conferentiának újabb munkálatjai egy birtokkérdéssel kezdődtek, még pedig, mint biztonnyal állíthatjuk, a' német hatalmasságok kívánatára, kik legelőbb is Luxemburg felvételét ohajtják. A' német-szövetségi gyűlés Angliával 's Franciaországgal egyetértvén abban, hogy a' kérdéses pont erőszakos kitörés és meghasonlás nélkül intéztessék el: — ha lehet t. i. — egyszersmind annak szükséges léte mellett is szilárdul megmaradt, hogy Belgium 's a' német szövetség közt egy védfal állíttassék fel, melly a' két statust egymástól végkép elkülönözze 's minden további surlódás veszedelmét megszüntesse. A' német szövetség folyvást sürgetve azon tractatusok teljes alkalmazását, mellyeknek ő létét köszöni, kívül helyezi magát, mint eleitől fogva cselekedett, a' revolutionalis mozgásokon, vissza veti a' jusokat, mellyeket Belgium követel, 's a' magáéit ezen egy, erős és igazságos állítmányba foglalja össze: hogy a' brüsseli támadás a' belga nemzetnek nem adott több just Luxemburnak, mint a' juliusi revolutio Franciaországnak a' rajnamellékre. — A' német szövetség consequens, 's a' conferentiához ekép szól: Az 1815iki szerződések Luxemburnak német szövetségi statusnak nyilatkoztaták, 's a' király-nagyherceg fel lőn hatalmazva, e'

tartom
mellye
Abból,
ugyana
mellye
követk
té tevé
vala ha
nak e
mint n
v. holla
tűnik i
eset 's
kapcsol
ség tel
nak,
tak, 's
lőtt me
tartvár
lyal to
czikl
1831)
a' meg
lett.
gium
álteng
naten)
megeg
juk, h
akar a
sinc
landián
birtok
a' (ném
adhat
várát,
szik E
kül ho
veszed
olly i
tettne
váratl
naban
jogair
Az alk
ja; ez
káros.
felette
kétség
sék az
lyek d

tartományt olly törvények szerint igazgatni, mellyeket abba behozni méltóztatni fog. Abból, hogy a' király-n. herczeg e' tartományt ugyanazon törvények szerint igazgattatá, mellyek szerint többi hollandi birtokit, nem következik, hogy ő amazt ezekkel egy testté tevő (ezekkel incorporálta); neki nem vala hatalmában, a' nagy-herczegi koronának egy német tartományát elvenni 's azt mint németalföldi tartományt a' németalföldi v. hollandi koronával egyesíteni. (Kinek nem tűnik itt fel a' nagy hasonlóság, melly ezen eset 's Lengyelországnak Oroszországhoz kapcsolata között van?) — A' német szövetség tehát folyvást birtokában áll azon jusoknak, mellyeket neki ama' szerződések adtak, 's a' belga bitorklásnak mindenek előtt meg kell szűnni, pörös kérdéseit — fenntartván magának Belgiumot — Vilmos királlyal tovább is vitatgatni. A' londoni, 24 cikkelyes szerződés (novemb. 15d. 1831), melly mindig pusztá javaslat maradt, a' megerősítés hiánya miatt végre sem mivé lett. Ennek célja csak az vala, hogy Belgium részére Luxemburg egyik darabjának áltengedtetését a' Nassau-ház rokoninak (Agnaten) 's a' német szövetségnek formaszertinti megegyezése mellett kösse ki. Ugy de tudjuk, hogy ezen megegyezésnek akar egyik akar a' másik részről még csak árnyéka sincs. Különbösen is e' kérdés nem csak Hollandiára hanem a' német szövetségre nézve is birtok-kérdés. Honnan vagy ki adna ezért a' német szövetségnek kárpótlást? 's miképp adhatná által a' német szövetség Luxemburg várát, melly egy keskeny szegletben fekszik Belgium 's Franciaország közt, a' nélkül hogy Poroszország javát 's bátorságát veszedelmeztesse? miképp tehetné ki e' most olly igen fontos helyet egy olly védelem-tettnek, millyet magának Franciaország olly váratlanul 's olly szelíd formák alatt Anconában engedett? — A' német szövetség jó jogaira támaszkodva, nem fog engedni. Az alkudozások húzodalmassága őt nem bántja; ez a' halasztgatás egyedül Belgiumnak káros. Azok, kik ezen országot igazgatják, felette hamis állásba tevék magokat, midőn kétségbe esvén az iránt, hogy megnyerhessek azon engedményeket (concessiókat), mellyek őket, mint hiszik, illetik, de mellye-

ket a' conferentia nem képes nekik tulajdonítani, — az ideigleniség 's bizonytalanság eddigi állapotját szerencsés állapotnak tekinték, 's nem szégyenlék magokat olly erkölcstelen tett által, millyet csak a' mi időszakunk mutathat, egy egész népet azon árok felé húzni, mellyet neki ástának; a' jövődöre 's reménytelen esetekre bizván annak megerősítettését, mit ők már végbe ment v. teljesedett történeteknek neveznek. — Láthatni ebből, hogy a' luxemburgi kérdés (a' conferentiánál) ha hátra nem, bizonyal előre sem ment, 's hogy előre csak akkor mehetne, ha a' német szövetség valaha megegyezhetne abban: 1) hogy a' porosz határokat közelebb vigye egy olly országéhoz (vagy talán országokéhoz, értvén Belgiumot és Franciaországot), melly az anarchiának 's rendetlenségnek örökös fészke. — 2) hogy a' német szövetségi fejedelmek nevei közül a' németalföldi királyét kitorölje, ki mint illyes Luxemburg hadi erejét háromszor annyira nevelheti. — 3) ujabb akadékokat támasszon az által, hogy a' Nassau-ház ifjabb herczegeinek illendő táplaköltségét (apanage) ne legyen honnan fizetni 's biztosítani. — 4) hogy egy erőseget, melly Poroszország rajnamelléki tartományinak kulcsok, két gyanús szomszedságnak nagyon is kitegyen. — 5) végre és főképen, hogy olly birtoknövekedés által, melly egy hódításhoz hasonlítana, engedje gyarapodni Leopold királyságát, mellynek szomszédi rovására épen nem szabad nagyobbodnia. — Már ha az idézett belga-luxemburgi kérdés ezek megadása mellett haladna előre, akkor ugyan a' német szövetség haladna hátra: ez pedig azt tenni a' belga diplomatia előtt épen nem hajlandó. —

HOLLANDIA.

Haaga, aug. 30ikán: Báró van Zuylen, ki a' conferentiához utazott Verstolk helyett ideiglen a' külső-ministeriumot viszi, ugy szinte a' többi itt levő ministerek is tegnapelőtt a' királyhoz Loe-ba utaztak, hogy ott a' cabinetü tanácsban részt vegyenek, melly a' Londonból legujabban érkezett hivatalos levelek következésében vala tartandó. A' conferentiának Londonban aug. 25ikén tartott ülése nem szült semmi következményt, 's tagjai eloszlottak a' nélkül,

hogy további összejövetelökre napot szabnának. Luxemburg 's a' Schelde teszük mind folyvást azon két akadályt, mellyen nem tud a' conferentia által esni. A' mi cabinetünk, mint hallik, előterjesztést fog tenni Luxemburg iránt a' német szövetséghez, mellynek Londonba vitelére egy gőzhajó Helvoetsluishen készen áll; sőt némelyek azt mondják, hogy a' német szövetség ez utóbbi napokban már hozott is némi végzést Luxemburg iránt. — Verstolk ur (hollandi külügyminister), nem sikerülvén küldeménye, a' conferentiából haza tér. —

PORTUGÁLIA.

A' madridi ujság következő tudósításokat közöl Portugáliából, az elsőt különösen don Miguel bulletinjeiből, a' másikat pedig a' Coimbrában megjelenő Courierből: 1. Coimbra (don Miguel főhadiszállása), aug. 16ikán 1833. Ő Felsége báró Fried, Leduy, Bernouille 's Kersabiec urakat (mint látjuk, francia carlisták) az Oporto alatt jul. 25ikén történt ütközetben kimutatott vitézségükért a' torony- és kardrend lovagjaivá nevezték ki, más két francia tisztet pedig ezredessé 's alezredessé előléptetett. — Ő Felsége, miután azt végzé, hogy a' főváros ellen némi katonaságot küld, hogy ez a' rebelliseket, kik e' pontra fellépni merészkedtek, innen kiverje 's tökéletesen semmivé tegye, egyszersmind elhatározá e' seregeket személyesen vezetni, hogy a' hadkivátnának 's enthusiasmusának, melly az ellenséggel megmérkőzni vágyva vágy, végre valahára eleget tegyen. Ujabb jelét akarván pedig Ő Felsége adni, mennyire becsüli ezen vitézséget, a' nevezett sereget meg is szemlélni méltóztatott, némelyeket közülök ezen alkalommal megszólított 's ezen szerencséseknek nevét a' napi parancsban megemlítette. Az 5ik hadosztály (eddig Mollos alatt) aug. 9ikén Leiria ba érkezett 's itt annak parancsát (francia) general gr. Larochejaquelein August ált vette, az osztályt haladéktalanul Lissabon ellen vezetendő. Az eddig Coimbrával szemben a' Mondego tulsó partján állott hadláb (colonne) ifjabb gróf Bourmont, lissaboni kir. lovasgárdaezredes, — vezérlete alatt Tho-

marba elindult, több más csapatok szinte Leiria felé utasítottak. — Ő Felsége egy, Coimbrában aug. 15ikén költ kir. rendelete által hadának generalissimusát gróf Bourmont-t ideiglen, míg t. i. gróf San-Lourenço ismét felgyógyul, hadministerévé nevezte. — 2. Elvas, aug. 23. 1833. A' cholera itt folyvást pusztít, naponkint 5–6 embert lepvén meg. Harmad nappal ezelőtt tudósítottánk, hogy gróf Larochejaquelein, ki e' hónap 18ikától fogva Alemtejo tartományi parancsnokul van kinevezve, Alpiánál (közel Santaremhez) által kelt a' Tajo-n 's osztályával, mellynek táborszemei már Aldea-Gallega-ig (Lissabonnal szemben) nyomultak elő, a' Tajo egész bal partját elfoglalta, melly mozdulat a' tartomány lakosiba új lelkesedést öntött 's őket törvényes királyuk zászlója alá vissza vezette. —

KRAKÓ.

Krakó szabad város 's republica követgyűlése aug. 21ikén ült ismét ünnepileg össze. A' követek száma 30; előlülöl Miroszewski senator választatott. A' másnapi, u. m. aug. 22iki, ülésben Maciszewski követ azon indítványt tette, hogy a' gyűlés egy felirást bocsásson a' három védő hatalomság rendkívüli bizottságához, mellyben ez kéressék, hogy az ülések nyilvánossága, mint előbb (a' lengyel támadás előtt) volt, engedtessek meg. A' gyűlés marsalja figyelmezteti a' házat, hogy ez iránt a' senatus már tett lépéseket de sikertelenül; e' szerint nem hiszi, hogy a' követek kérelme czélt érjen. Stotwinski, az universitas követe, azt mondja, hogy hallgatókat az ülésbe bocsátani, vagy is az ülés nyilvánossága, szükségtelen, mert különben is naponkint adatnak bulletinek a' tanakodásokról; — 's az ajtók zárva tartatása az előbb történni szokott háborgatásoknak elejét veszi. A' marsal bizottságot ajánl kineveztetni, melly egy háladó felirást készítsen a' három védő hatalomhoz (Ausztria, Orosz, Porosz) azért, hogy ezek a' republica politikai lételetét meghagyták. — Skarzynski követ itt is javaslatul teszi, hogy ezen felírásban az ülés nyilvánossága is kéressék.

Bank-részvény sept. 14kén 1182.